

УЛЬЯНОВА ГАЛИНА ОЛЕКСІЇВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
проректор з навчальної роботи, професор кафедри права
інтелектуальної власності та корпоративного права,
доктор юридичних наук, професор*

ДИСТАНЦІЙНА ОСВІТА: АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЗАПРОВАДЖЕННЯ

Одним з найважливіших конституційних прав, є право на освіту. Інформаційно-технологічний розвиток суттєво вплинув на організацію освітнього процесу. Завдяки запровадженню дистанційної освіти здобувачі отримали більше можливостей для здобуття нових знань, підвищення кваліфікації як у вітчизняних, так і міжнародних закладах освіти. Як відзначено у Концепції розвитку дистанційної освіти, характерними рисами дистанційної освіти є: гнучкість, модульність, паралельність, велика аудиторія, економічність, технологічність, соціальна рівність, інтернаціональність, нова роль викладача, позитивний вплив студента, слухача, якості [1].

Відповідно до Положення про дистанційне навчання, дистанційне навчання – це індивідуалізований процес набуття знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини, який відбувається в основному за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників навчального процесу у спеціалізованому середовищі, яке функціонує на базі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій.

Запровадження дистанційної форми навчання закладах вищої освіти можливе за погодженням з МОН України [2].

В умовах поширення коронавірусу COVID-19 суттєво змінились умови надання освітніх послуг. Дистанційна форма навчання набула статусу обов'язкової, що обумовлено введенням обмежень та заборон на відвідування закладів освіти здобувачами освіти. Заклади освіти опинились в різних умовах, оскільки в одних дистанційна освіта впроваджена вже не один рік, а в інших – це новий напрям надання освітніх послуг. Однак, як свідчать численні публікації, незалежно від досвіду перед закладами освіти постало чимало питань, пов'язаних з повноцінним переведом всіх здобувачів освіти на дистанційне навчання.

В першу чергу – це організація дистанційного навчання виключно у віддаленій формі без відвідування закладу освіти. Переважна більшість закладів освіти, запроваджуючи дистанційну форму навчання, обирають змішаний тип, який передбачає поєднання віддаленого опрацювання матеріалу (розміщення матеріалів на різних платформах, сайтах, запис відеолекцій, вебінарів, проведення онлайн-занять тощо) та роботу в аудиторіях (переважно в частині складання заліково-екзаменаційних сесій). Крім того, розклад занять, форми організації навчального процесу при дистанційному навчанні відрізняються від звичайної форми навчання. Заліково-екзаменаційна сесія в режимі онлайн, відповідно до

Листа Міністерства освіти і науки України від 27.03.2020 р. 1/9 – 178 повинна відбуватись в синхронному режимі із забезпеченням надійної автентифікації здобувачів вищої освіти [3]. При цьому форма організації проведення контрольних заходів визначається безпосередньо закладами освіти.

По-друге, це питання технологічного забезпечення організації дистанційного навчання. Попри поширеність доступності мережі Інтернет, все ж залишаються певні населені пункти, в яких не забезпечується високоякісне надання телекомунікаційних послуг, що обмежує можливості як здобувачів, так і викладачів проводити заняття в синхронному режимі. Крім за те, постає питання щодо наявності в учасників освітнього процесу необхідного обладнання для проведення занять в онлайн режимі.

По-третє, це особистісні проблеми, які можуть бути обумовлені зміною форми проведення лекційних, семінарських занять та відсутністю досвіду роботи в онлайн режимі, роботи «на камеру», для усунення яких також може знадобитись певний час.

По-четверте, це забезпечення безпечного освітнього онлайн середовища. На сьогодні в мережі Інтернет можливо знайти чимало сервісів з організації онлайн-конференцій, проведення лекційних та практичних занять. Вони можуть бути як платними, так і безплатними повністю або з обмеженим функціоналом щодо кількості учасників або часу онлайн заходу.

Серед платформ, ресурсів, які використовуються для організації дистанційної освіти, поширення набули, зокрема: Moodle, Google Classroom, Google Meet, Zoom, WebEx тощо.

З запровадженням дистанційного навчання широкого вжитку отримала платформа Zoom. Зі стрімким збільшенням користувачів зазначеної платформи були змінені обмеження щодо безкоштовної тривалості конференції. Попри зручності у користуванні, платформа виявилась недостатньо безпечною, оскільки у програми виявилися проблеми з конфіденційністю [4].

По-п'яте, це дотримання академічної доброчесності, як базової засади освітньої діяльності. При дистанційній формі навчання як правило збільшується кількість письмових завдань для здобувачів освіти, обов'язковими до виконання є курсові, бакалаврські, магістерські роботи. Як здобувачі освіти, так і керівники таких робіт мають особливу увагу приділяти недопущенню проявів академічної недоброчесності (академічному плагіату, фальсифікації, фабрикації).

Однак попри певні складнощі, викликані непередбачуваним переходом на дистанційну освіту, є й певні позитивні аспекти. Перш за все, це збереження здоров'я й життя як здобувачів освіти, так і науково-педагогічних працівників, що є найголовнішим. Щодо освітнього процесу, то це:

набуття досвіду всіма учасниками освітнього процесу, який обов'язково буде вжито у майбутньому з розширення практики використання засобів дистанційного навчання;

розширення бази підготовлених онлайн-лекцій, вебінарів, сертифікаційних програм, проходження яких може бути складовою окремих навчальних курсів;

розширення практики проходження курсів на відкритих платформах, зокрема Prometheus, Coursera, Edera, як складовою неформальної освіти;

розширення практики проведення лекцій для здобувачів різних закладів освіти, різних країн, що набагато зручніше організувати в онлайн-режимі.

Дистанційна освіта розширює можливості як закладів освіти, так і здобувачів щодо впровадження нових форм організації освітнього процесу, розвитку співробітництва та реалізації спільних програм з іншими учасниками освітнього процесу та максимального врахування потреб та можливостей різної категорії здобувачів.

Список використаної літератури:

1. Концепції розвитку дистанційної освіти від 20.12.2000 р. <http://www.osvita.org.ua/distance/pravo/00.html>
2. Про затвердження Положення про дистанційне навчання: Наказ Міністерства освіти і науки України 25.04.2013 № 466 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13>
3. Щодо завершення 19/20 навчального року : Листа Міністерства освіти і науки України від 27.03.2020 р. 1/9 – 178 / https://drive.google.com/file/d/1bL9t_kl404OWKwPU3G8F5GffYdR3Iyr/view
4. Тисячі записів відеодзвінків у додатку Zoom потрапили у відкритий доступ: <https://ms.detector.media/kiberbezpeka/post/24446/2020-04-04-tisyachi-zapisiv-videodzvinkiv-u-dodatku-zoom-potrapili-u-vidkritii-dostup/>

Ключові слова: освіта, дистанційна освіта, академічна доброчесність.

Ключевые слова: образование, дистанционное образование, академическая добротность.

Key words: education, distance education, academic integrity.

БААДЖИ НАТАЛІЯ ПИЛИПІВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри права інтелектуальної власності та корпоративного права,
кандидат юридичних наук, доцент*

ВИКОРИСТАННЯ ЛІЦЕНЗІЙНИХ ДОГОВОРІВ ЯК ФОРМИ РЕАЛІЗАЦІЇ АВТОРСЬКИХ ПРАВ ПРИ ОБІГУ ЕЛЕКТРОННИХ ВИДАНЬ

Швидкий розвиток інформаційно-комунікаційних технологій потребує забезпечення її тісної взаємодії з правом інтелектуальної власності, зокрема, у питаннях встановлення правових режимів для цифрових